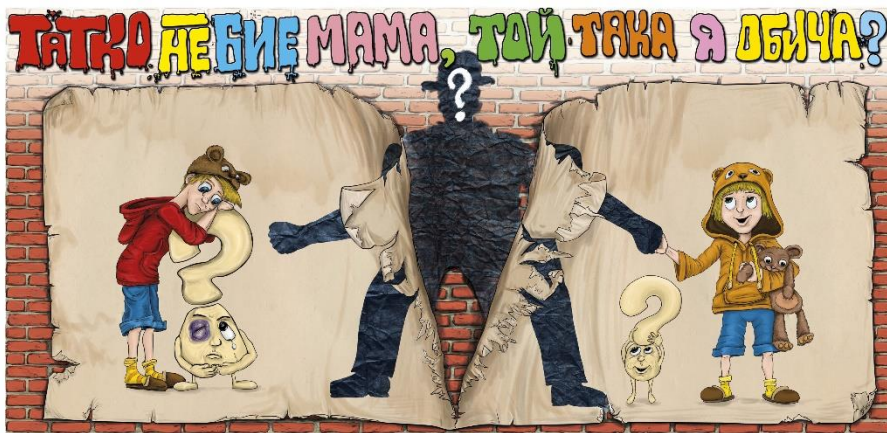

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2018г.

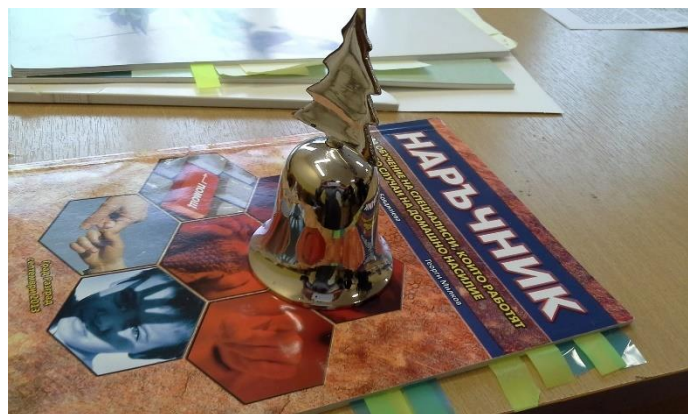
През 2018г. СНЦ „Център за съзидателно правосъдие“ активно работи за повишаване на обществената чувствителност към проблемите на домашното насилие, с фокус информационни кампании сред младите хора. Основно бяха организирани тематични срещи, обучения, ден на отворени врати, проектни инициативи, списване на вестник, създаване на Мрежа от училища, които казват СТОП на домашното насилие в област Разград, Програма за превенция на

домашното насилие в училище. Сдружение „Център за съзидателно правосъдие“ е реализирал 11 проекта по темата за домашното насилие. В своите проекти дейности активно въвлеча деца, младежи и образователни специалисти, като основна целева група. За организацията е приоритет развитието и подкрепата на младите хора, чрез изграждане на умения по темата за домашното насилие (разпознаване, сигнализиране, подкрепа), част от неформалното образование у нас.

1. Програма за превенция на домашното насилие в учебни заведения в малките и отдалечени населени места.

Подготвени и са одобрени програми за превенция на домашното насилие в учебни заведения в малките и отдалечени населени места на област Разград, на база на Програма за превенция в учебните заведения (2017г.), одобрена от областния управител на област Разград. Образователните институции са въвлечени в проблема за домашното насилие чрез създаване на програми за деца и младежи с цел

превенция на домашното насилие. Дадена е много сериозна оценка на Съвета в Годишния отчет за дейността през 2017г. На заседание на Областният съвет (2017 г.) е обсъдена Програмата за превенция на домашното насилие в учебните заведения, одобрена със заповед на областния управител на Разград. Констатира се, че **съществува работещ механизъм за участие на всички институции за разрешаване на всяка ситуация с домашно насилие, което се отчита за важен елемент.**

Съществува сериозен напредък в изпълнение на препоръка за образователни програми сред подрастващите. През 2017г. е изготвена Програмата за превенция на домашното насилие в училища и детски градини в област Разград, чиито цели са обществен отзвук на нетърпимостта към домашното насилие и разясняване на обществените последици. Програмата е разработена от проф. Нели Бояджиева, по време на обучение с ученици и учители, организирано от Центъра за съзидателно правосъдие (02.2017г.). След обсъждане и приемане в Областния съвет за превенция на домашното насилие (06.2017г.), Програмата е утвърдена със заповед на областния управител Гюнай Хюсмен. На основата на Програмата, да се разработи и развие специфична програма за превенция на домашното насилие – индивидуална за всяко едно пилотно училище.

Десет пилотни училища от област Разград работят по Програмата за превенция на домашното насилието в училище, изготвена от Център за съзидателно правосъдие и одобрена от областния управител (2017г.). След консултации с РУО на МОН, са подбрани 10 пилотни училища от 7 общини на област Разград: СУ "Св.Св.Кирил и Методий", село Самуил (община Самуил); ОУ „Христо Ботев“, село Брестовене (община Завет); ОУ „Отец Паисий“, село Подайва (община Исперих); ОУ "Св. П. Хилендарски", село Езерче (община Цар Калоян); НУ "Васил Левски", гр.Лозница (община Цар Калоян); ОУ "Кирил и Методий", Село Киченица (Община Разград); ОУ "Св.Св.Кирил и Методий", Село Ясеновец (Община Разград). В областния град сме насочили внимание към ОУ „Отец Паисий“, където има голяма концентрация на деца от ромски произход от 6 малки населени места, НПГ „Шандор Петьофи“, СУ „Христо Ботев“, където се обучават младежи от всички 7 общини на област Разград.

Интерактивен урок по проблемите на домашното насилие в Начално училище „Васил Левски“ гр.Лозница

На 09.11.2018г. в Начално училище „Васил Левски“ гр.Лозница се проведе интересен интерактивен урок по проблемите на домашното насилие, съвместно със съдия Нели Генчева от Районен съд Разград и Мила Златева - психолог в Консултативния център по проблемите на домашното насилие в Разград. Учениците от четвърти клас бяха подготвили

много интересни въпроси към своите гости, като основно ги вълнуваше: Кои са по агресивни-децата или възрастните; Към кого да се обърнат деца, ако са

жертва на домашно насилие; Коя агресия има по-силно влияние – психическата или физическата.

Интересно им беше да разберат каква точно е професията на съдията и на психолога; от колко години упражняват тази своя професия и по колко сигнала за домашно насилие са работили. Под ръководството на своите учители, учениците изработиха информационни табла свързани с тематиката, като едно от тях подариха на г-жа Мила Златева. В края на срещата учениците останаха удовлетворени и като жест на гостоприемство подариха цветя, тетрадка и химикал с лика на В.Левски - патрон на училището.

Среща в СУ „Христо Ботев” град Разград

На 15 ноември 2018г. шестокласниците от СУ „Христо Ботев” гр. Разград, проведоха среща с председателя на Сдружение „Център на неправителствените организации в Разград”, г-н Георги Милков и г-жа Мила Златева-психолог от екипа на институцията.

Срещата премина с изключителен интерес и даде отговор на много въпроси, свързани с агресията в различните и форми, както и за начините за констатация и превенция. Учениците се запознаха с услугите на Консултативния център по проблемите на домашното насилие, как да получат

квалифицирана помощ пострадалите от домашно насилие; социологическо и психологическо консултиране, юридически и административни съвети; безплатно участие във възстановителни мерки за жертвите от домашно насилие, съдействие за настаняване в защитени центрове и др. Участниците в срещата подкрепят работата на сдружението, изказват своята благодарност за изнесената беседа и за придобитите граждански познания.

Програма за превенция на домашното насилие в училища и детски градини в област Разград е разработена от проф. Нели Бояджиева и Георги Милков (председател на УС на Център за съзидателно правосъдие), по време на обучение с ученици и учители, организирано от Центъра за съзидателно правосъдие (02.2017г.). След обсъждане и приемане в Областния съвет за превенция на домашното насилие (06.2017г.), Програмата е утвърдена със заповед на областния управител Гюнай Хюсмен. **На основата на Програмата, е разработена специфична програма за превенция на домашното насилие – индивидуална за всяко едно училище-член на Мрежата от пилотни училища.**

Програмата за превенция на домашното насилие в учебните заведения се подкрепя официално от Регионалното управление на образование на МОН в град Разград. *„Смятам за важно да предложа Програмата да започне да се прилага практически в училищата във всички седем общини на област Разград, като се отчитат местните специфики и интереси на децата и юношите. Подкрепям идеята да се създаде Мрежа на пилотни училища, които казват СТОП на домашното насилие в област Разград. Важно е да се обучат*

и подкрепят младежки лидери, които да бъдат двигател на целия процес и да увеличат своите връстници.“¹

Програмата е важна част от Плана за работа през 2018г. на Областния съвет за превенция на домашното насилие към областния управител на област Разград.

2. Мрежа от училища, които казват СТОП на домашното насилие в област Разград.

Започва пилотно стартиране на представяне на проблема за домашното насилие по подходящ за учениците начин в 10 училища в област Разград;

Пилотни образователни институции се обединяват **в Мрежа от училища, които казват СТОП на домашното насилие в област Разград.** Избраните пилотни училища прилагат индивидуално изготвената по проекта Програма за превенция на домашното насилие в образователните институции – индивидуална и специфична за всяко училище. В процеса активно участие вземат младежки лидери, възпитаници на училището, което е възможност да бъде повишена чувствителността у подрастващите по темата. От всяко училище са подбрани по двама младежки лидери, които имат интерес по темата, ангажирани са с обществени каузи и желаят да участват в процес за повишаване на информираността за домашното насилие и чувствителността на децата и младежите. При подбора е съблюдаван баланс на пол и възраст, както и етническа принадлежност.

Сдружение „Център за съзидателно правосъдие“ има добри партньорски отношения с училища в целия регион, като те са добра основа при създаване на ефективна образователна мрежа за превенция на домашното насилие. Сдружението сключи споразумение отделно с всяко едно пилотно училище, като се използва натрупания опит при осъществяване на гражданско

наблюдение на съдилищата в България (2004г.-2014г.) Центърът за съзидателно правосъдие предлага ноу-хау и финансира дейности по превенция на домашното насилие. Избраните училища подготвят и изнасят пред ученици и учители интерактивни уроци по темата за домашното насилие, в съответствие с изготвена Програма за превенция на домашното насилие в образователните институции, в това число и малките населени места.

Избрана е методика за подбор на учебни заведения в комбиниран вариант, като са съобразени демографските процеси и инфраструктура, както и

¹Препоръка на Ангел Петков, Началник на РУО град Разград, 27.02.2018г.

при съблюдаване на възможностите за достъп до различни услуги. От всички 7-10 училища поне 2/3 са в малки и отдалечени населени места в минимум пет от седем общини на област Разград. Останалата 1/3 от пилотни образователни институции са в основни и средни училища в общински центрове, където приоритетно учат млади хора от различни малки села, в които няма училища или са вече закрити. Поне едно от избраните училища е средишно, в което се обучават предимно деца и младежи от закрити училища в малки населени места.

3. Обучение на подрастващи и педагогически специалисти за повишаване на обществената информираност и чувствителност към феномена домашно насилие.

През септември 2018г. е организирано специализирано обучение с участие на 25 ученици и педагогически специалисти от учебните заведения - членове на Мрежата от училища, които казват СТОП на домашното насилие. Обучител беше проф. д-р Нели Бояджиева от СУ "Свети Климент Охридски", национален експерт с признат опит по темата за домашното насилие.

Резултати: Повишена информираност на младежи и педагогически специалисти, творческо осмисляне на опасностите и заплахите; Насочено внимание на родителите и обществото към темата за домашното насилие с фокус подрастващите младежи и ученици; Образователните институции са въввлечени в процеса на превенция на домашното насилие, чрез създаване на специфични програми за деца и младежи училище; Споделяне на информация за намаляване на агресията и тормоза в училище, като важна част от процеса на генерална превенция и подкрепа за жертвите на домашно насилие.

Институциите все още в голямата си част не са добре запознати с нормативната уредба по отношение на образованието и по-точно с разделите наказания и функции на училищното ръководство. Оказва се, че много от хората не осъзнават, че са жертви на домашно насилие или не желаят да споделят от страх. Най-важна е промяната на модела на общуване, в който важно място заемат педагозите. Затова е важно да се говори за домашното насилие е началото на справянето с проблема, а превенцията е в основата на решаването му.

4. Юбилеен десети брой на "Вестник без име"

Екипът млади репортери представя последния юбилеен десети брой на "Вестник без име", който е посветен на борбата с домашното насилие и повишаване на обществената информираност за дейността на различните институции. Младите репортери подготвиха интересни статии, интервюта, есета, което е подходяща възможност сами да изследват

сериозния обществен проблем и открият интересни послания, които да оправят към обществото. Тематичният брой на „Вестник без име“ пресъздава увлекателни истории на жертви и извършители на домашно насилие, представени са интересни интервюта с ръководители и професионалисти на компетентните институции, няколко различни анкети представят различни гледни точки по темата.

Екипът на проекта организира да се споделят добри практики и научените уроци през последната една година. Пилотните училища от Мрежата СТОП на домашното насилие споделят впечатления от участие и приложение на Програма за превенция на домашното насилие в своето училище. Споделят се интересни истории от дейността на Консултативния център по проблемите на домашното насилие в Разград, които се базират на действителни случаи.

5. Проект "Татко не бие мама, той така я обича"

Проектът надгражда постигнатите резултати до момента в процеса на превенция на домашното насилие в област Разград, като разширява полето на приложение на възстановителни програми за жертви и специализирани програми за извършители на домашно насилие, както се повишава чувствителността у подрастващите (деца и младежи) за домашното насилие, чрез осъществяване на фокусирани програми за превенция в училища в малките и отдалечени населени места. Проектът осигурява защита, възстановяване и реинтеграция на пострадалите от домашно насилие, чрез своевременно предоставяне на качествени услуги; развива специализирани програми и услуги за работа с извършителите на домашно насилие, за преодоляване на агресивно поведение и с оглед предотвратяване на рецидиви на домашно насилие; повишава чувствителността на подрастващите по проблема „домашно насилие“, чрез програми за превенция и защита в учебните заведения.

1. Развитие на специализирани програми за лица, извършители на домашно насилие: социално и психологическо консултиране, с оглед предотвратяване на рецидиви на домашно насилие;

„домашно насилие“;

2. Повишаване чувствителността на подрастващите по проблема „домашно насилие“, чрез подготовка и одобряване на програми в учебни заведения в малките и отдалечени населени места;

3. Задълбочаване на сътрудничеството между институциите в Областния съвет за превенция на домашното насилие в област Разград (2016г.), чрез обмен на информация, положителен опит, добри практики по проблема

Постигане на целите и въздействие върху целевата група: 1.Развити са програми за социално, психологическо и правно консултиране и своевременно предоставяне на качествени услуги на пострадалите от домашно насилие, чрез дейности за защита, възстановяване и реинтерграция; 2. Разширен е обхватът на прилагане на специализирани програми за лица, извършители на домашно насилие: социално и психологическо консултиране, с оглед предотвратяване на рецидиви на домашно насилие; 3. Подготвени и са одобрени програми в учебни заведения в малките и отдалечени населени места на област Разград, на база на

Програма за превенция в учебните заведения (2017г.), одобрена от областния управител на област Разград; 4. Повишена е чувствителността на подрастващите по проблема „домашно насилие“ в област Разград; 5. Създадена е Мрежа от пилотни училища, които казват STOP на домашното насилие в област Разград; 6. Подобен е процесът на сътрудничество по проблема „домашно насилие“ между компетентните институциите, чрез укрепване на

на взаимодействието, обмен на информация, професионален опит, добри практики (обучения, форуми, посещения с образователна цел, обмяна на случаи, материали, изследвания), в рамките на Областния съвет за превенция на домашното насилие в област Разград (2016г.).

Деца направиха „Вестник без име“, посветен на домашното насилие

19 November 2018

http://www.ekip7.bg/index.php?option=com_content&task=view&id=26224&Itemid=41

„Най-страшното нещо, което съм виждала беше дете, което не осъзнаваше, че е жертва на домашно насилие. То смяташе, че вината е в него!“. Думите са на съдия Нели Генчева от Районен съд-Разград в интервю за последния брой на „Вестник без име“, който се издава по проект „Татко не бие мама, той така я обича“.

Десетото му юбилейно издание беше представено на пресконференция на „Младежки форум-2001“, партньор по проекта, финансиран от Министерството на правосъдието.

В новия брой на вестника репортерски екип от ученици от цялата област е събрал различни гледни точки по темата за домашното насилие. В интервюта, анкети, есета, стихотворения и лични истории деца, възрастни, ръководители и представители на институции, ангажирани с проблема, говорят за агресията, физическия и психическия тормоз, последствията от тях и начините, по които може да им се противодейства.

Интересни истории от дейността на Консултативния център по проблемите на домашното насилие в Разград, които се базират на действителни случаи, за страниците на вестника е написала и Мила Златева, психолог в центъра.

На пресконференцията участниците и партньорите по проекта споделиха впечатленията си от работата, младите репортери пък признаха, че искат да участват и в подготовката на следващия „Вестник без име“.

Десет пилотни училища от Лудогорието работят по Програмата за превенция на домашното насилие в училище, изготвена от Център за съзидателно правосъдие в Разград и одобрена от областния управител - СУ „Св.Св.Кирил и Методий“-с.Самуил, ОУ „Христо Ботев“-с.Брестовене, ОУ „Отец Паисий“-с.Подайва, ОУ „Св. П. Хилендарски“-с.Езерче, НУ „Васил Левски“ –гр.Лозница, ОУ „Кирил и Методий“ – с.Киченица, ОУ „Св.Св.Кирил и Методий“-с.Ясеновец, ОУ „Отец Паисий“ -гр.Разград, НППГ „Шандор Петъофи“ и СУ „Христо Ботев“-гр.Разград.

Проектът „Татко не бие мама, той така я обича“ надгражда постигнатите до момента резултати в процеса на превенция на домашното насилие и повишава чувствителността у подрастващите по проблема.

Разградски гимназисти проведоха тренинг-обучение за превенция на домашното насилие

<https://www.eufunds.bg/index.php/bg/razgrad/item/18000-razgradski-gimnazisti-provedoha-trening-obuchenie-za-preventziya-na-domashното-nasilie>

Петък, Март 02 2018

Ученици от Националната професионална техническа гимназия „Шандор Петъфи” и екип от Консултативния център за домашно насилие в Разград организираха съвместно обучение на тема „Да си мълча от срам и страх и да страдам или да живея спокойно”.

Събитието бе по идея на гимназистите Силвена Миленова, Цветомир Василев, Кристиан Стоянов и Димитър Пламенов. Те участват в клуб „Умения на 21 век” и проект „Отвъд вратата, отвъд монитора”, създаден в рамките на втората фаза на „Твоят час” по ОП НОИР.

Ръководител на младежите е техният преподавател Цветалина Занкова. Всички те си поставят за цел да повишат информираността на съучениците и учителите си по съществуващи социално значими проблеми.

Гост - лекторите Диляна Станчева, адвокат Ивелина Игнатова и съдия Нели Генчева запознаха участниците с безплатните услуги, предоставяни от Консултативния център за

домашно насилие. Стана ясно, че там предлагат социална, психологическа и юридическа подкрепа на пострадалите от домашно насилие. Жертвите имат възможност да участват във възстановителни програми и такива за индивидуална и групова работа. В Центъра оказват съдействие и при подготовка на документи за издаване на заповед за незабавна защита, както и за процесуално представителство пред съда. Горещият телефон за подаване на сигнали за насилие е с номер 0898 552 688.

Организаторите проведоха и тематични часове на класа сред учениците от 8, 9, 10 и 11 клас по темите за домашното насилие, кибертормоза и трафика на хора. Младите хора от екипа запознаха своите връстници със същността на проблемите и направиха презентация на тема „Седем звездни дами, преживели домашно насилие проговарят”. Раздадоха брошури и плакати.

Според участниците в клуб „Умения на 21 век” повишаването на чувствителността на подрастващите по проблема е най-добрата, дългосрочна и устойчива превенция на насилието.

Друга планирана дейност по проекта е провеждането на училищен конкурс за колаж на тема „Интернет – полезен и опасен”. Неговата цел е да повиши информираността на младежите по темата. Те да бъдат провокирани към осмисляне на опасностите при работа онлайн и да се заостри вниманието на родителите и обществото към темата за детската безопасност в интернет.

Обучения за домашно насилие, трафик на хора и кибертормоз в Механото

01 March 2018

Тренинг-обучение и тематични часове на класа, посветени на домашното насилие, трафика на хора и кибертормоза, се проведеха в Националната професионална гимназия „Шандор Петъфи“ в Разград.

Инициативите са част от проекта „Отвъд вратата, отвъд монитора“, създаден от група ученици от клуб „Умения на XXI век“, с ръководител Цветалина Занкова.

Разработката е дело на Силвена Миленова, Цветомир Василев, Кристиян Стоянов и Димитър Пламенов, които си поставят за цел да повишат информираността на техните

съученици и учители по социално значимите проблеми.

Проучванията на учениците показват, че в България всяка четвърта жена е жертва на домашно насилие, а според доклад на фондация „Партньори – България“ цифрата е още по-притеснителна – една от три жени търпи насилие у дома. Информацията от докладите на Сдружение „Център на НПО в Разград“ сочат, че за една година в Разградска област

е оказана подкрепа на 57 жертви на домашно насилие и на 18 извършители. Сред изведените причини за семейно насилие са алкохол, битови проблеми и конфликти в брака.

Пред миналата година двама от учениците от клуба Силвена и Цветомир са участвали в обучение, свързано с домашното насилие и така се родила идеята да поканят членове на Консултативен център за домашно насилие в Разград да запознаят техните съученици и преподаватели с дейността си.

Екипът на Сдружение „Център на НПО в Разград“ се съгласи да проведе обучение на тема „Да си мълча от срам и страх и да страдам или да живея в спокойно“. В гимназията гостуваха Диляна Станчева, адвокат Ивелина Игнатова и съдия Нели Генчева, които обясниха какво представлява домашното насилие, кои хора могат да потърсят защита по Закона за защита на домашното насилие и какви документи е необходимо да предостави всяко всяко лице, станало жертва.

Присъстващите 35 участници в тренинга научиха както за горещата телефонна линия за сигнали за насилие 0898 552 688, така и за услугите на Консултативния център – безплатна социална, психологическа и юридическа подкрепа на пострадали от домашно насилие, участие във възстановителна програма за жертвите, достъп до

индивидуална и групова работа на пострадалите, съдействие при подготовка на документи за издаване на заповед за незабавна защита, процесуално представителство пред съда.

Създателите на проекта „Отвъд вратата, отвъд монитора“ проведоха и тематични часове на класа сред учениците от 8, 9, 10 и 11 клас по темите за домашното насилие, кибертормоза и трафика на хора.

Младите хора от екипа запознаха своите връстници със същността на проблемите и раздадоха брошури и плакати. Учениците представиха презентация „Седем звездни дами, преживели домашно насилие проговарят“. С кратките истории на Риана, Кейт Мос, Ким Кардашиан, Робин Гивънс, Ейми Уайнхаус, Оксана Григориева и Тина Търнър показаха, че известните личности също страдат и не е нужно жертвите да мълчат, да се срамуват и да се обвиняват за проблема.

Според учениците от клуб „Умения на XXI век“ повишаване на чувствителността на подрастващите по проблема е най-добрата, дългосрочна и устойчива превенция на насилието.

Друга планирана дейност по проекта е провеждане на училищен конкурс за колаж на тема „Интернет – полезен и опасен“. Целта е да се повиши информираността на младежите по темата, да ги провокира към творческо осмисляне на опасностите при работа в онлайн среда, както и да насочи вниманието на родителите и обществото към темата за детската безопасност в интернет.

Антония КИРИЛОВА

Домашното насилие – акцент в деня на отворените врати в Кубрат

<http://www.ngo-rz.org/ngorznew/?p=1069>

Денят на отворени врати в Районен съд – Кубрат (03.05.2018 г.) се превърна във вълнуващо преживяване за ученици от лудогорския град. В импровизирания открит урок за новия социален феномен участваха съдии, полицаи, прокурори, социални работници и граждански активисти.

Неправителствената организация с най-сериозен опит в Лудогорието беше гост на съдебната система в общинския център. Екипът на Сдружение „Център на НПО в Разград“ запозна учениците от ОУ „Христо Ботев“ и ОУ „Христо Смирненски“ какво е домашно насилие; кои лица могат да търсят защита по Закона за защита на домашното насилие; какви документите е добре да има всяка жертва на тормоз.

В съдебната зала оживя една истинска история на жертва на домашно насилие, под формата на телевизионно предаване "Отвъд вратата". Използвайки ролевата игра, ученици от НПТГ „Шандор Петьофи” – Разград представиха типична житейска ситуация на семеен тормоз. Младите актьори са членове на клуб

„Умения на 21 век”, ръководен от Цветелина Занкова, която е вдъхновител, участник и сценарист. Клубът е създаден по проект „Твоят час“, финансиран от ОП „НОИР“ и съфинансиран от ЕС чрез ЕСИФ. Младите актьори имаха възможност да представят сложната съдба на жертва на домашно насилие и нейния син по време на годишното заседание на Областния съвет за превенция на домашното насилие в Разград (27.04.2018 г.).

Дейността съответства на политиката на Областен съвет за превенция на домашното насилие в област Разград, създаден през 2016 г. Целите на Съвета са ограничаване на домашното насилие на територията на област Разград чрез извършване на дейности по превенция, включване в специализирани програми на извършители на домашно насилие и стимулиране на партньорството между местната, съдебната и изпълнителна власт.

Според наблюденията на екипа на Център на НПО в Разград учителите нямат достатъчно знания и умения как да се справят в конфликтна ситуация, а децата не са научени да разпознават достатъчно добре първопричината за отключено агресивно поведение. Необходима е системна работа с децата и учителите, чрез провеждане на консултации, срещи, дискусии, според специалистите Те смятат, че подложените на домашно насилие деца са по-склонни да изпитват трудности в училище, да имат по-ниски оценки. Същевременно липсва системна работа за обучение на обарзователни специалисти, учители и възпитатели.

Създадена е Програма за превенция на домашното насилие в училища и детски градини в Област Разград (06.2017г.), в изпълнение на Тригодишен план за работа на Областния съвет за превенция на домашното насилие в област Разград, 2016 – 2018 г.

В малките населени места няма дори училища, както и други услуги за оказване на помощ, затова доверието и намесата на общината и кмета е основен фактор за превенция. Децата също не споделят и няма реални възможности да се наблюдава някакви симптоми, които свидетелстват за преживяно насилие.² Децата, живеещи в семейства с домашно насилие, са по-склонни от другите деца да проявяват агресивно, антисоциално поведение, да бъдат депресирани или тревожни. Тази агресия често се отключва в училищната среда. Изложени на домашно насилие деца са по-склонни да изпитват трудности в училище да имат по-ниски оценки, по-слаби вербални, психомоторни и когнитивни умения.

---

²<<http://www.rz.government.bg/bg/358>>, Годишен отчет за дейността на Областен съвет за превенция на домашното насилие в област Разград за 2016 г.

Институциите не са запознати с нормативната уредба по отношение на образованието и по-точно с разделите наказания и функции на училищното ръководство, стана ясно по време на кръгла маса в град Разград (06.2017г.). Оказва се, че много от хората не осъзнават, че са жертви на домашно насилие или не желаят да споделят от страх. Изводът е, че най-важна е промяната на модела на общуване, в който важно място заемат педагозите. Всички са единомдушни, че да се говори за домашното насилие е началото на справянето с проблема, а превенцията е в основата на решаването му.³

Информацията от докладите на Сдружение „Център на НПО в Разград“ сочат, че за изминалата 2017г. в Разградска област е оказана подкрепа на 57 жертви на домашно насилие и на 18 извършители. Причините за семейното насилие са обикновено алкохол, битови проблеми и конфликти в брака. Данните сочат, че все по-често мъжете започват да стават жертви на агресия.

Младежите бяха запознати с горещата телефонна линия: 0898552688, с услугите на Консултативния център по проблемите на домашното насилие – достъп до професионална помощ и подкрепа на пострадали от домашно насилие; безплатна социална, психологическа и юридическа подкрепа; безплатно участие във възстановителна програма за жертвите; достъп до индивидуална и групово работна на пострадалите; съдействие при подготовка на документи за издаване на заповед за незабавна защита; процесуално представителство пред съда и др.

Председателят на Районен съд – Кубрат съдия Албена Великова разказа как се разглежда едно съдебно дело по закона за защита от домашното насилие и особеностите в съдебното производство. Районният прокурор Пламен Пенчев сподели впечатления от професионалния си опит при нарушение на съдебната заповед за защита от извършителите, като акцентира на неспазването на постановен съдебен акт и последиците от това.

Импровизираната среща, представлението, възникналата дискусия и разговори създадоха приятна атмосфера и добро настроение. Магистратите не принудено облякоха официалните тоги, с които участват в съдебно заседание. Съдия Албена Великова се усмихна, облече черна тога и застана с младите хора за обща снимка. Нейният пример последва и районният прокурор Пламен Пенчев, който се премени с пурпурна тога на държавен обвинител.

Запазва се устойчива тенденция към намаление на съдебни дела по ЗЗДН. През 2017г. са постъпили 12 съдебни дела, от които са свършени 11. Влезли в сила са 11 съдебни дела, като са издадени 9 заповеди с постановени 28 мерки по ЗЗДН. Жертвите на домашно насилие през 2017г. се разпределят: 10 жени, 2 мъже, 1 деца.

В Районен съд Кубрат са постъпили за разглеждане общо 43 съдебни дела за последните три години, от които най-много 19 дела през 2015г. Разгледани са общо 41 съдебни дела, като са влезли в сила общо 41. Издадени са 25 заповеди по наложени 78 мерки по ЗЗДН. Жертвите на домашно насилие (40) се разпределят съответно: 34 жени (85%), 5 мъже (12%), 1 дете (3%). Прави впечатление малкият брой на мъже и деца, което може да означава недостатъчна работа по ЗЗДН и липса на подкрепящи жертвите структури. Съпоставено броя на жертвите към броя на съдебните дела по ЗЗДН, може да се установи че съществува съответствие средно по една жертва в едно съдебно дело. Центърът за обществена подкрепа в гр. Кубрат не е регистрирал нито един случай на домашно насилие за последните три години.

---

³проект „Агресия, тормоз, насилие...в нашето училище?“, финансиран от Министерство на правосъдието, Сдружение „Център на НПО в Разград“, 2016г.-2017г.

За последните три години (2015-2017) общия брой на жертвите на домашно насилие е 268, като се разпределят по пол: 197 жени, 32 мъже, 39 деца. Може да се отбележи, че жените и децата са най-голям относителен дял през 2016г., а мъжете – през 2015г. Жените са най-много през 2016г. – 75% (79), съответно са най-малко през 2017г. – 68% (52). Жените са три четвърти (74%) от общия брой на жертвите, следват децата с около една седма (15%) и трети са мъжете-жертви с над една десета (12%).

Именно образованието за повишаване на чувствителността на подрастващите по проблема с домашното насилие е най-добрата, дългосрочна и устойчива превенция на насилието.

Включване на образователните институции в процеса на превенция на домашното насилие е важна задача за 2018г. в дейността на Областния съвет. Необходимо е да започне практическо приложение на Програма за превенция на домашното насилие в учебните заведения, одобрена със заповед на областния управител на Разград.⁴ Образователните институции в област Разград са важна и необходима част от процеса по превенция на домашното насилие.

Цветелина Занкова, Георги Милков

---

⁴заповед № ОКД-16-004/29.08.2017г. на Областния управител на област Разград.